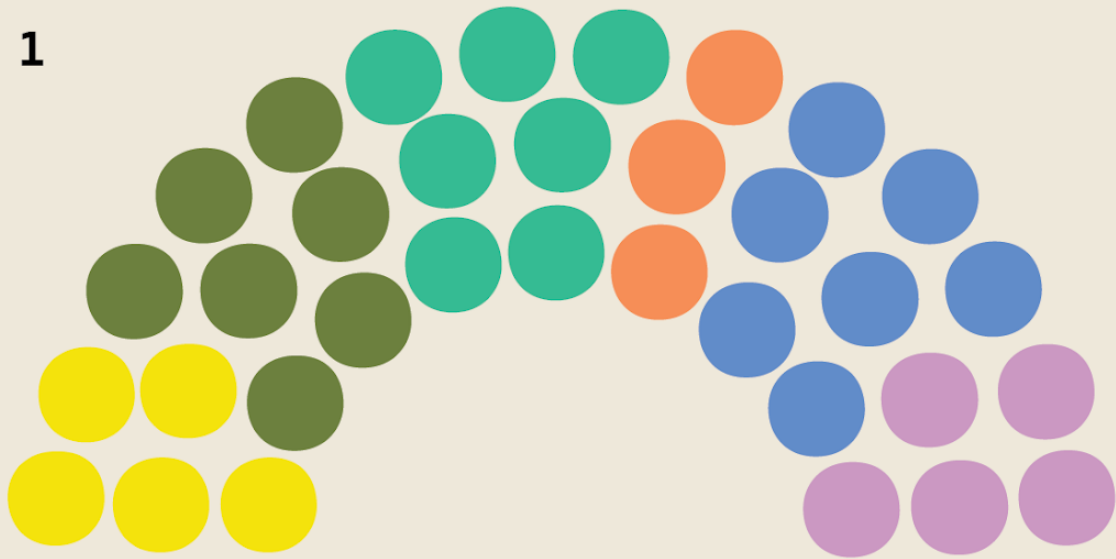

1

All makt utgår från folket i ett parlamentariskt statsskick. Du kan rösta, opinionsbilda och påverka. Makten utövas under lagarna.

REGERINGSFORMEN

1. Folkets makt

Samtalsfrågor:

- Vad betyder folkstyret för dig/er?
- Hur viktigt är det att rösta?
- Vilka har och ska ha rösträtt i Sverige?
- Samtala om lagarnas betydelse i en demokratisk stat.

Ur Regeringsformen, 1 kapitlet

"1§ All offentlig makt i Sverige utgår från folket. Den svenska folkstyrelsen bygger på fri åsiktsbildning och på allmän och lika rösträtt. Den förverkligas genom ett representativt och parlamentariskt statskick och genom kommunal självstyrelse.

Den offentliga makten utövas under lagarna."

2

Den offentliga maktens
principiella grund är
respekten för alla
människors lika värde,
och för individers frihet
och värdighet

REGERINGSFORMEN

2. Maktutövandets utgångspunkter och principer

Samtalsfrågor:

Tre grundläggande principer är utgångspunkten för den offentliga makten:

- Likavärdesprincipen – Vad betyder att alla har samma och lika värde?
- Frihetsprincipen – Varför är friheten viktig i en demokratisk stat?
- Värdighetsprincipen – Hur skall myndigheter bete sig gentemot sina invånare?

Vad lägger ni i begreppet värdighet? Konkretisera och exemplifiera.

Ur Regeringsformen, 1 kapitlet

"1 § Den offentliga makten ska utövas med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans frihet och värdighet."

3

Din personliga, ekonomiska och kulturella välfärd är målet för den offentliga verksamheten.

REGERINGSFORMEN

3. Maktens mål

Samtalsfrågor:

Följande mål ska uppnås enligt Regeringsformen: Personlig välfärd, ekonomisk välfärd och kulturell välfärd.

- Samtala om välfärdsbegreppet. Vad är välfärd?
- Här beskrivs den offentliga verksamhetens mål som sedan konkretiseras för olika områden.
- Vad kan vi kräva av våra folkvalda i Riksdagen och kommunerna?

Ur Regeringsformen, 1 kapitlet

"1 § Den enskildes personliga, ekonomiska och kulturella välfärd ska vara grundläggande mål för den offentliga verksamheten. Särskilt ska det allmänna trygga rätten till arbete, bostad och utbildning samt verka för social omsorg och trygghet och för goda förutsättningar för hälsa."

4

Det allmänna ska främja
en god och hållbar miljö.

REGERINGSFORMEN

4. God och hållbar miljö.

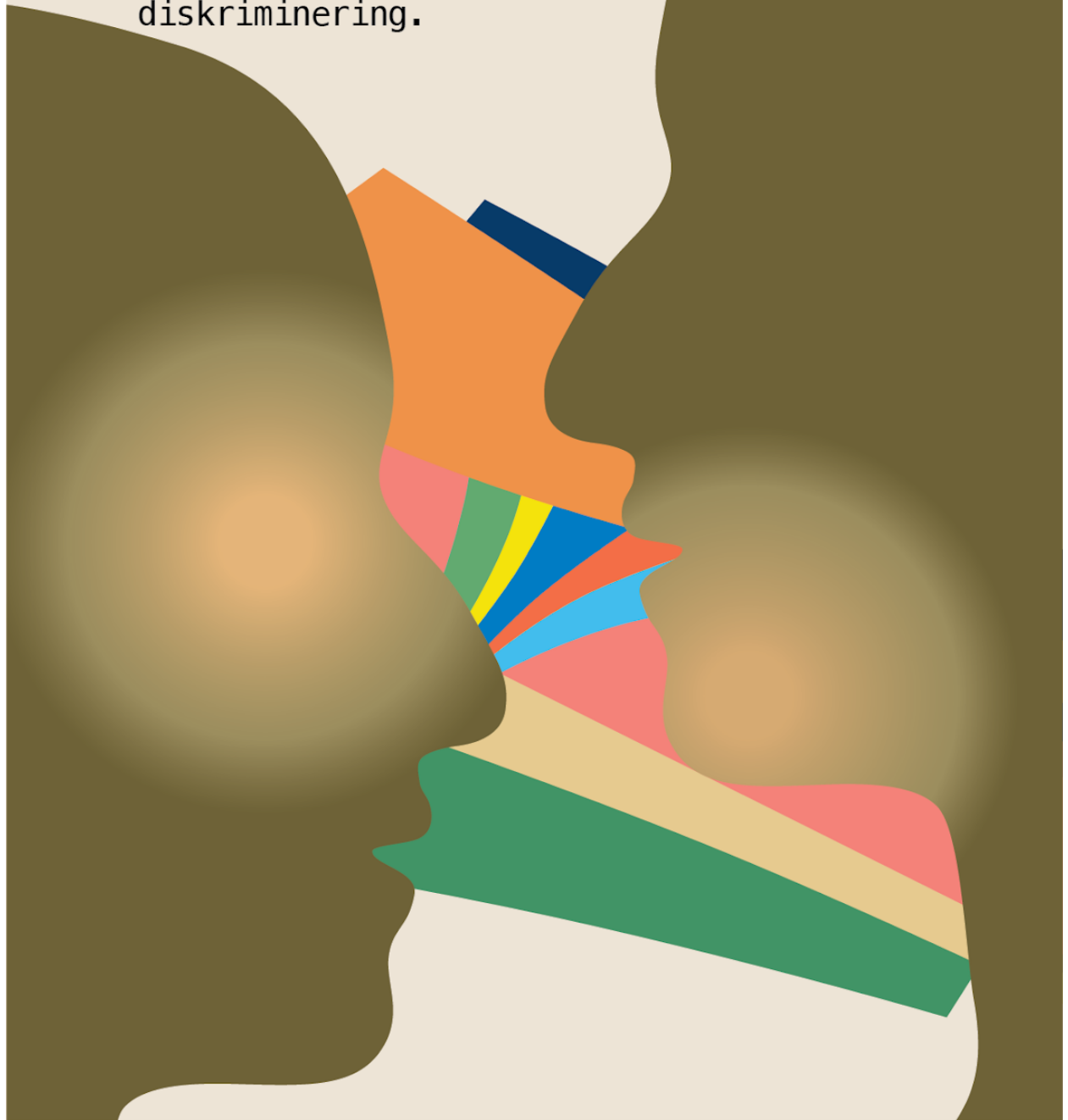
Samtalsfrågor:

- Vad menas med god och hållbar miljö?
- Vad innebär det att skapa en hållbar miljö även för kommande generationer ?
- Vad skall det allmänna göra och hur skall det säkerställa detta?
- Vad skall företag och individer göra?

Ur Regeringsformen, 1 kapitlet

"1 § Det allmänna ska främja en hållbar utveckling som leder till en god miljö för nuvarande och kommande generationer."

- 5** Det allmänna ska främja demokratis idéer och verka för allas delaktighet och jämlikhet.
Det allmänna måste motverka diskriminering.

REGERINGSFORMEN

5. Demokrati och delaktighet

Samtalsfrågor:

- Vad betyder det att det allmänna skall verka för att demokratins idéer skall vara vägledande inom alla områden?
- Hur skall familjen och ditt/ert privatliv värnas?
- Delaktighet och jämlikhet är viktiga hörnstenar i ett samhällsbygge. Vad menar ni med jämlikhet och delaktighet?

Ur Regeringsformen, 1 kapitlet

"2 § Det allmänna ska verka för att demokratins idéer blir vägledande inom samhällets alla områden samt värna den enskildes privatliv och familjeliv. Det allmänna ska verka för att alla människor ska kunna uppnå delaktighet och jämlikhet i samhället."

6

Det allmänna ska verka
för barnens rätt.

REGERINGSFORMEN

6. Barnets rätt

Samtalsfrågor:

- Vad är barnets rätt?
- Hur skall barns rätt tas till vara?
- Samtala om barnets grundläggande rättigheter. Vilka upplever ni är de allra viktigaste att värna och säkerställa just nu i Sverige? Finns det områden där dessa rättigheter inte respekteras?
- Vad behöver vi göra i Sverige för att säkerställa att barn får den rättshjälp som behövs för att deras ärenden ska kunna prövas i domstol?

Ur Regeringsformen 1 kapitel

"2 § Det allmänna ska verka för att alla människor ska kunna uppnå delaktighet och jämlikhet i samhället och för att barns rätt tas till vara." Se även Barnkonventionen.

7

Det är förbjudet
att diskriminera.

REGERINGSFORMEN

7. Diskrimineringsförbud

Samtalsfrågor:

- Vad är diskriminering?
- Vilka diskrimineringsgrunder anges i RF? Är det detsamma som i Diskrimineringslagen?
- Varför är diskrimineringsförbudet så viktigt?

Ur Regeringsformen, 1 kapitlet

2§ "Det allmänna ska motverka diskriminering av människor på grund av kön, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, språklig eller religiös tillhörighet, funktionshinder, sexuell läggning, ålder eller andra omständigheter som gäller den enskilde som person."

Se också: Regeringsformen, 2 kapitlet. 12 – 13 §. Se artikel 14 i Europakonventionen och art 12 i tilläggsprotokollet.

Se även Diskrimineringslagen.

Det allmänna ska främja
minoriteters möjligheter
att utveckla sina kulturer
och samfundsliv.

8. Minoriteter har rättigheter

Samtalsfrågor:

- Varför är det viktigt att minoriteter möjligheter att behålla och utveckla egna kultur- och samfundsliv?
- Hur har minoriteter bemötts och behandlats i vår historia. Vad kan vi lära av det?
- Vilka är våra nationella minoriteter?

Ur Regeringsformen, 1 kapitlet

"1 § Samiska folkets och etniska, språkliga och religiösa minoriteters möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv ska främjas."

9

Vår svenska konstitution består av fyra grundlagar. Riksdagen är folkets företrädare och regeringen styr riket.

REGERINGSFORMEN

9. Grundlagarna, riksdag och regering

Samtalsfrågor:

Fördjupning Regeringsformen kap 3-7. Våra grundlagar är lagar som står över vanliga lagar och andra föreskrifter. De formar grunden för Sverige som rike och bestämmer över hur bl.a. riksdags- och regeringsarbetet skall genomföras.

- Hur väl känner befolkning till våra grundlagar?
- Vilken status har de i våra medvetanden?
- Undersök hur man kan ändra på grundlagarna? Är det lätt eller svårt? Se Rf 8 kap 14-19§.

Ur Regeringsformen, 1 kapitlet

”3 § Regeringsformen, successionsordningen, tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen är rikets grundlagar.

4 § Riksdagen är folkets främsta företrädare. Riksdagen stiftar lag, beslutar om skatt till staten och bestämmer hur statens medel ska användas.

Riksdagen granskar rikets styrelse och förvaltning.

5 § Konungen eller drottning som enligt successionsordningen innehar Sveriges tron är rikets statschef.

6 § Regeringen styr riket. Den är ansvarig inför riksdagen.

7 § I riket finns kommuner på lokal och regional nivå.”

10

Sverige är en rättsstat. Ingen står över lagen och det ska finnas domstolar som garanterar att lagen efterlevs.

Rättskipning prövas av domstolar och myndigheter som måste vara sakliga och opartiska och vi är alla lika inför lagen.

REGERINGSFORMEN

10. Rättsstatsprincipen

Samtalsfrågor:

- Varför är det viktigt med rättvisa domstolar? Hur kan man garantera detta?
- Resonera kring likhet inför lagen.
- Hur skall en rättegång genomföras i Sverige?
- Vilka principer gäller för rättsskipningen?

Läs vidare Regeringsformen 8 kapitlet

Ur Regeringsformen

”1 kapitlet, 1 § Den offentliga makten utövas under lagarna.

1 kapitlet, 8 § För rättsskipningen finns domstolar och för den offentliga förvaltningen statliga och kommunala förvaltningsmyndigheter.

1 kapitlet, 9 § Domstolar samt förvaltningsmyndigheter och andra som fullgör offentliga förvaltningsuppgifter ska i sin verksamhet beakta allas likhet inför lagen samt iaktta saklighet och opartiskhet.

2 kapitlet, §2:11 Domstol får inte inrättas för en redan begången gärning och inte heller för en viss tvist eller i övrigt för ett visst mål.

En rättegång ska genomföras rättvist och inom skälig tid. Förhandling vid domstol ska vara offentlig.”

11

Sverige är medlem i EU, FN och Europarådet. De lagar och föreskrifter vi har eller skapar får inte stå i strid mot skyddet för de mänskliga fri- och rättigheterna som skyddas i Europakonventionen.

Som en följd gäller Europakonventionen och EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna.

11. Internationella samarbeten

Samtalsfrågor:

- Vad betyder folkstyret för dig/er?
- Hur viktigt är det att rösta?
- Vilka har och ska ha rösträtt i Sverige?
- Samtala om lagarnas betydelse i en demokratisk stat.

Ur Regeringsformen

"1 kapitlet, 10 § Sverige är medlem i Europeiska unionen. Sverige deltar även inom ramen för Förenta nationerna och Europarådet samt i andra sammanhang i internationellt samarbete.

2 kapitlet, 19 § Lag eller annan föreskrift får inte meddelas i strid med Sveriges åtaganden på grund av den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna".

Sverige har även skrivit under EU-stadgan om de grundläggande rättigheterna.

Lag (1994:1219) antogs om den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna"

12

Du har rätt att uttrycka dig.

REGERINGSFORMEN

12. Yttrandefrihet

Samtalsfrågor:

Läs på nytt Regeringsformen 1 kapitlet, 1§.

- Hela vårt statsskick bygger på fri åsiktsbildning. Varför är den viktig i en demokrati?
- Längre fram diskuterar vi om yttrandefriheten kan begränsas men här tar vi upp yttrandefrihetens betydelse i Sverige. Vad händer om vi inte har yttrandefrihet?

Ur Regeringsformen, 2 kapitlet 1 §

"Var och en är gentemot det allmänna tillförsäkrad

1. yttrandefrihet: frihet att i tal, skrift eller bild eller på annat sätt meddela upplysningar samt uttrycka tankar, åsikter och känslor,"

13

Du har rätt att ge och ta emot information.

REGERINGSFORMEN

13. Informationsfrihet

Samtalsfrågor:

- Det moderna samhällets behov av öppen, trovärdig och snabb information är viktig för samhällsbygget.
Varför försöker diktaturer hindra detta?
- Hur har internet ändrat på informationsbeteende? Hur motverkar man falska nyheter på bästa sätt?
- Samtala om den svenska offentlighetsprincipen.
(Offentlighetsprincipen, 2 kap. 1 § Tryckfrihetsförordningen).
Varför är den viktig? Hur tillämpas den?

Ur Regeringsformen, 2 kapitlet 1 §

"Var och en är gentemot det allmänna tillförsäkrad 2. informationsfrihet: frihet att inhämta och ta emot upplysningar samt att i övrigt ta del av andras yttranden,"

Meddelarfriheten (1 kapitlet, 1 § 3 st. tryckfrihetsförordningen och 1 kapitlet, 2 § yttrandefrihetsgrundlagen)

14

Du har rätt till mötesfrihet.

REGERINGSFORMEN

14. Mötesfrihet

Samtalsfrågor:

- Vad är mötesfrihet?
- Varför är det viktigt att kunna ostört samlas med andra?

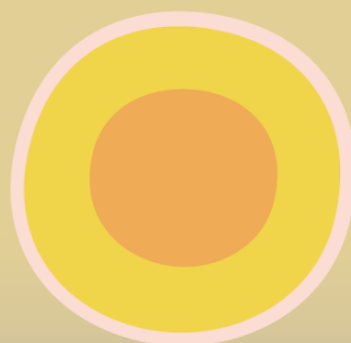
Ur Regeringsformen, 2 kapitlet 1 §

"Var och en är gentemot det allmänna tillförsäkrad

3. mötesfrihet: frihet att anordna och delta i sammankomster för upplysning, meningsyttring eller annat liknande syfte eller för framförande av konstnärligt verk,"

15

Du har rätt att demonstrera.

REGERINGSFORMEN

15. Demonstrationsfrihet

Samtalsfrågor:

- Vad är en demonstration? Varför är den rätten viktig? Vad händer om man inte får demonstrera?
- Hur kan manifestationer förändra orättvisor och skapa rörelser för politiska förändringar?
- Vilka faror finns det med demonstrationer? Hur undviker man dem?

Ur Regeringsformen, 2 kapitlet

"1 § Var och en är gentemot det allmänna tillförsäkrad 4.

demonstrationsfrihet: frihet att anordna och delta i demonstrationer på allmän plats,"

16

Du har rätt att
ingå i och bilda
föreningar

REGERINGSFORMEN

16. Förenings- och religionsfrihet

Samtalsfrågor:

- Föreningsfriheten gäller gentemot det allmänna. Det innebär en frihet som staten inte får förhindra eller ha insyn i. Varför är detta viktigt?
- Vad betyder föreningar för dig och din frihet?
- Religionsfriheten är inskriven i vår grundlag. Varför är detta viktigt i hela världen?

Vi har alltså rätt att utöva vår religion enskilt och tillsammans med andra.

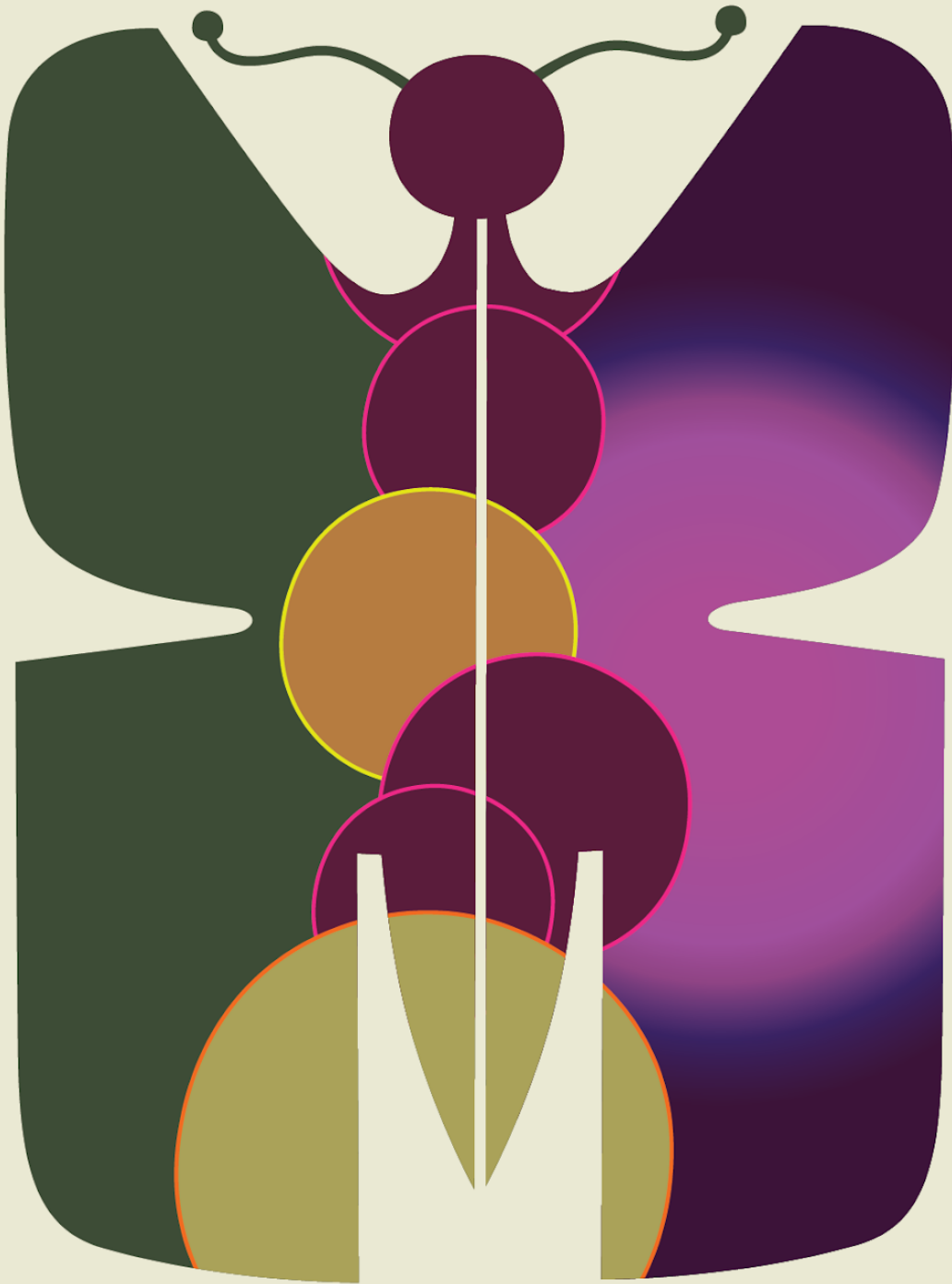
Har alla samma rätt ännu i Sverige? Finns det grupper som missgynnas?

Ur Regeringsformen, 2 kapitlet

"1 § Var och en är gentemot det allmänna tillförsäkrad 5. föreningsfrihet: frihet att sammansluta sig med andra för allmänna eller enskilda syften, 6. religionsfrihet: frihet att ensam eller tillsammans med andra utöva sin religion."

17

Du har rätt till frihet utan tvång.

REGERINGSFORMEN

17. Anonymitet och frihet från tvång

Samtalsfrågor:

- Varför ska det allmänna inte få registrera dig eller tvinga dig till sammankomster?
- Varför är anonymiteten viktig?
- Samtala gärna om pressetik i förhållande till anonymitet. Vad gäller?

Ur Regeringsformen, 2 kapitlet

“2 § Ingen får av det allmänna tvingas att ge till känna sin åskådning i politiskt, religiöst, kulturellt eller annat sådant hänseende. Inte heller får någon av det allmänna tvingas att delta i sammankomst för opinionsbildning eller i demonstration eller annan meningsyttring eller att tillhöra politisk sammanslutning, trossamfund eller annan sammanslutning för åskådning som avses i första meningen. Lag (2010:1408).

3 § Ingen svensk medborgare får utan samtycke antecknas i ett allmänt register enbart på grund av sin politiska åskådning”

Du har rätt till kroppslig integritet
Du har rätt att behålla ditt medborgarskap
Du får inte landsförvisas
Du har rätt till rättssäkerhet

18. Integritet och rättsäkerhet

Samtalsfrågor:

- Den kroppsliga integriteten är viktig. Spöstraff, tortyr, omänsklig behandling är förbjudet.
- Vad händer om samhället tillåter detta?
- Varför är det viktigt att kunna behålla sitt medborgarskap?

Ur Regeringsformen 2 kapitlet

4 § Dödsstraff får inte förekomma.

5 § Var och en är skyddad mot kroppsstraff. Ingen får heller utsättas för tortyr eller för medicinsk påverkan i syfte att framtvunga eller hindra yttranden.

6 § Var och en är gentemot det allmänna skyddad mot påtvingat kroppsligt ingrepp även i andra fall än som avses i 4 och 5 §. Var och en är dessutom skyddad mot kroppsvisitation, husrannsakan och liknande intrång samt mot undersökning av brev eller annan förtrolig försändelse och mot hemlig avlyssning eller upptagning av telefonsamtal eller annat förtroligt meddelande. Utöver vad som föreskrivs i första stycket är var och en gentemot det allmänna skyddad mot betydande intrång i den personliga integriteten, om det sker utan samtycke och innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden.

7 § Ingen svensk medborgare får landsförvisas eller hindras att resa in i riket. Ingen svensk medborgare som är eller har varit bosatt i riket får fräntas

sitt medborgarskap. Det får dock föreskrivas att barn under arton år i fråga om sitt medborgarskap ska följa föräldrarna eller en av dem.

8 § Var och en är gentemot det allmänna skyddad mot frihetsberövanden. Den som är svensk medborgare är även i övrigt tillförsäkrad frihet att förflytta sig inom riket och att lämna det.

9 § Om en annan myndighet än en domstol har berövat någon friheten med anledning av brott eller misstanke om brott, ska han eller hon kunna få frihetsberövandet prövat av domstol utan oskäligt dröjsmål.”

19

Du får inte missgynnas eller diskrimineras.

REGERINGSFORMEN

19. Lagarna får inte diskriminera

Samtalsfrågor:

Denna frihet från diskriminering återkommer från Regeringsformen 1 kap, 2§.

- Samtala om detta utifrån ett rättighetsperspektiv, särskilt i förhållande till den Allmänna deklARATIONEN om de mänskliga rättigheterna och Europakonventionen.
- Hur definierar ni diskriminering?

Se även Diskrimineringslagen. Notera att denna paragraf gäller lagarna.

Ur Regeringsformen, 1 kapitlet

"12§ Lag eller annan föreskrift får inte innebära att någon missgynnas därför att han eller hon tillhör en minoritet med hänsyn till etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande eller med hänsyn till sexuell läggning"

Dina friheter kan begränsas i vissa fall när det gäller säkerhet, allmän ordning, människors integritet, brottsförebyggande och förföljelse av folkgrupp.

20. Tillåtna begränsningar av vissa friheter

Samtalsfrågor:

- Är begränsningar nödvändiga i vissa fall? Resonera och exemplifiera.
- Varför finns det begränsningar av t ex. yttrandefriheten?
- Är begränsningar nödvändiga eller av ondo?

Ur Regeringsformen, 2 kapitlet

"23 § Yttrandefriheten och informationsfriheten får begränsas med hänsyn till rikets säkerhet, folkförsörjningen, allmän ordning och säkerhet, enskildas anseende, privatlivets helgd eller förebyggandet och beivrandet av brott. Vidare får friheten att yttra sig i näringsverksamhet begränsas. I övrigt får begränsningar av yttrandefriheten och informationsfriheten göras endast om särskilt viktiga skäl föranleder det. Vid bedömandet av vilka begränsningar som får göras med stöd av första stycket ska särskilt beaktas vikten av vidaste möjliga yttrandefrihet och informationsfrihet i politiska, religiösa, fackliga, vetenskapliga och kulturella angelägenheter."

"24 § Mötesfriheten och demonstrationsfriheten får begränsas av hänsyn till ordning och säkerhet vid sammankomsten eller demonstrationen eller till trafiken. I övrigt får dessa friheter begränsas endast av hänsyn till rikets säkerhet eller för att motverka farsot.

Föreningsfriheten får begränsas endast när det gäller sammanslutningar vilkas verksamhet är av militär eller liknande natur eller innebär förföljelse av

en folkgrupp på grund av etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Från vårsvenskademokrati.se

